

ALFRED M. JACOBSEN

Het grote schoonmaak- en vlekkenboek

van A tot Z

7e, geactualiseerde druk, april 2021

Copyright © Consumentenbond, Den Haag
Auteursrechten op tekst, tabellen en illustraties voorbehouden
Inlichtingen Consumentenbond

Auteur: Alfred M. Jacobsen
Eindredactie: Dieneke Hengeveld, Else Meijer
Grafische verzorging: PUUR Publishers
Beeld binnenwerk: Flaticon.com

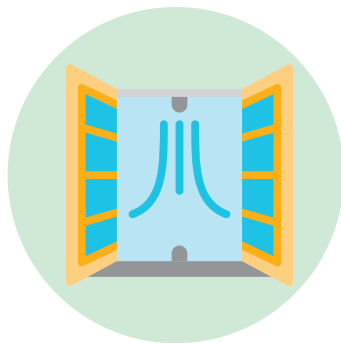
ISBN 978 905951 4836
NUR 400

Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbende op het auteursrecht c.q. de uitgever van deze uitgave, door de rechthebbende(n) gemachtigd namens hem op te treden, niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, hetgeen ook van toepassing is op de gehele of gedeeltelijke bewerking. De uitgever is met uitsluiting van ieder ander gerechtigd de door derden verschuldigde vergoedingen voor kopiëren, als bedoeld in artikel 17 lid 2, Auteurswet 1912 en in het KB van 20 juni 1974 (Stb. 351) ex artikel 16B Auteurswet 1912, te innen en/of daartoe in en buiten rechte op te treden. Hoewel de gegevens in dit boek met grote zorgvuldigheid zijn bijeengebracht, aanvaardt de uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele (zet)fouten of onvolledigheden. De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van derden zo goed mogelijk te regelen. Degenen die toch menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich tot de uitgever wenden.

Inhoud

Inleiding	13
1 Vies, vuil en ander ongerief	15
1.1 Algemene schoonmaaktips	17
1.2 Persoonlijke bescherming	19
2 Waarmee ga je het vuil te lijf?	25
2.1 Droog mechanisch reinigen	26
2.2 Algemene hulpmiddelen	28
2.3 Handen reinigen	34
2.4 Reinigingsvloeistoffen	35
2.5 Speciale vlekverwijderaars	53
3 Blinkend schoon van A tot Z	57
3.1 Afvoer, ontstoppen	58
3.2 Afwas	60
3.3 Afwasmachine	62
3.4 Apparaten ontkalken	62
3.5 Auto	63
3.6 Badkamer	65
3.7 Barnsteen	67
3.8 Beeld- en geluidsapparatuur	67
3.9 Behang	70
3.10 Bestrating	72
3.11 Beton	72
3.12 Boeken	73
3.13 Cd, dvd en dergelijke	73
3.14 Computer	74
3.15 Dak	76
3.16 Dakgoot	77
3.17 Dons	77
3.18 Drinkwater	78

3.19	Edelstenen	79
3.20	Elektrische contacten	81
3.21	Elektrische deken	82
3.22	Email	82
3.23	Fiets	83
3.24	Föhn	84
3.25	Foto's en dia's	84
3.26	Gasapparatuur	84
3.27	Gevel	85
3.28	Glas	91
3.29	Gordijnen	93
3.30	Granito	95
3.31	Hout	95
3.32	IJzerlegeringen	97
3.33	Isoleerfles	99
3.34	Ivoor, been, hoorn	100
3.35	Kam	101
3.36	Kamerplanten	101
3.37	Kandelaar	101
3.38	Kattenbak	102
3.39	Keramik	102
3.40	Kit	104
3.41	Kleed	104
3.42	Koel- en vriesapparaten	105
3.43	Koffiemolen, elektrische	106
3.44	Koffiezetapparaat	107
3.45	Kookapparatuur	108
3.46	Koraal, paarlemoer, parels en cameeën	111
3.47	Kozijnen, ramen en deuren	112
3.48	Kunststof	113
3.49	Kussen	114
3.50	Lakwerk	115
3.51	Laminaat	116
3.52	Lampen	117
3.53	Leer	117
3.54	Lichtschakelaar	122
3.55	Linoleum	123

3.56	Lucht.....	123
3.57	Meubelstoffering.....	124
3.58	Naaimachine.....	125
3.59	Natuursteen.....	125
3.60	Non-ferrometalen.....	130
3.61	Optische instrumenten.....	139
3.62	Papier.....	140
3.63	Parket.....	141
3.64	Po.....	142
3.65	Printer.....	142
3.66	Rookmelder.....	144
3.67	Rotan.....	144
3.68	Rubber.....	144
3.69	Scheerapparaat.....	145
3.70	Schilderijen en kunstwerken op papier.....	145
3.71	Schilderwerk.....	147
3.72	Schoorsteen.....	150
3.73	Slijpmachine.....	151
3.74	Snijplank en hakblok.....	152
3.75	Stofzuiger.....	152
3.76	Strijkijzer en stoomgenerator.....	153
3.77	Stucwerk, glad.....	154
3.78	Tandenborstel.....	155
3.79	Tapijt.....	155
3.80	Teflon (PTFE).....	158
3.81	Tegelwerk van gebakken tegels.....	158
3.82	Tent.....	159

3.83	Textiel, wasbaar	160
3.84	Textiel, niet-wasbaar	167
3.85	Tuingereedschap	169
3.86	Tuinmeubelen	169
3.87	Ventilatoren en ventilatiesystemen	170
3.88	Vinyl	171
3.89	Wand, ruwe	171
3.90	Warmwaterapparaten	172
3.91	Wasdroger	173
3.92	Wasmachine	173
3.93	Wasemkap	175
3.94	Wc	176
3.95	Zonnepanelen	177
4	Vlekken verwijderen van A tot Z	179
4.1	Algemene informatie	180
4.2	Aangebrand en sterk aangekoekt eten	187
4.3	Advocaat	187
4.4	Avocado	187
4.5	Azijn	188
4.6	Badolie	189
4.7	Balpeninkt	189
4.8	Base	191
4.9	Bier	192
4.10	Bloed	193
4.11	Bloemen	195
4.12	Boter	196
4.13	Braaksel	198
4.14	Cement	199
4.15	Chloorbleekmiddel	200
4.16	Chocolade	200
4.17	Chocolademelk	202
4.18	Cola	202
4.19	Correctievloeistof	203
4.20	Cosmetica	203
4.21	Crème	204
4.22	Dierenharen	206

4.23	Doorgelopen kleuren (in de was).....	206
4.24	Drank, sterke.....	207
4.25	Drop.....	207
4.26	Drukinkt.....	208
4.27	Ei.....	208
4.28	Frisdrank en limonade.....	209
4.29	Gelatine.....	211
4.30	Geneesmiddelen.....	211
4.31	Gips.....	211
4.32	Glycerine.....	212
4.33	Graffiti.....	212
4.34	Gras.....	213
4.35	Haargel.....	214
4.36	Haarspray.....	214
4.37	Haarverf.....	214
4.38	Hars.....	214
4.39	Honing.....	215
4.40	Houtskool.....	216
4.41	Huisstofmijt.....	216
4.42	IJs.....	217
4.43	Inkt.....	218
4.44	Insecten.....	221
4.45	Jam.....	221
4.46	Jodium.....	222
4.47	Jus.....	223
4.48	Kaarsvet.....	224
4.49	Kaas.....	226
4.50	Kalk.....	227
4.51	Kauwgom.....	228
4.52	Kerrie.....	229
4.53	Kleurpotlood.....	230
4.54	Kleurstof van crêpepapier.....	231
4.55	Koffie.....	231
4.56	Kopergroen.....	234
4.57	Koperpoetsresten.....	234
4.58	Krijt.....	235
4.59	Lijm en kit.....	235

4.60	Likeur	238
4.61	Mayonaise	240
4.62	Melk	241
4.63	Metaal	241
4.64	Modder	242
4.65	Mosterd	243
4.66	Nagellak	243
4.67	Onbekende stof	244
4.68	Oost-Indische inkt	245
4.69	Parfum	246
4.70	Pindakaas	247
4.71	Plakbandresten	248
4.72	Plasticine	249
4.73	Poeder	249
4.74	Poep	250
4.75	Potlood, zwart	250
4.76	Rioolwater	251
4.77	Roest	251
4.78	Roet	253
4.79	Room	254
4.80	Rubber	255
4.81	Schimmel	255
4.82	Schoensmeer	257
4.83	Schroeivlekken	258
4.84	Smeermiddelen	258
4.85	Soep	260

4.86	Sojasaus	260
4.87	Speeksel	261
4.88	Sperma	261
4.89	Spijsolie	261
4.90	Stempelinkt	263
4.91	Stopverf	264
4.92	Stuifmeel	264
4.93	Suiker	264
4.94	Tabak	265
4.95	Tandpasta	265
4.96	Teer	265
4.97	Thee, zwarte	266
4.98	Tonerpoeder	268
4.99	Urine	268
4.100	Verf	269
4.101	Vezels van textiel	271
4.102	Viltstift	272
4.103	Vla	273
4.104	Vogelpoep	273
4.105	Vruchten, niet-rode	274
4.106	Vruchten, rode	276
4.107	Vulpeninkt	277
4.108	Was	278
4.109	Waterkringen en -vlekken	279
4.110	Wijn	280
4.111	Zegellak	282
4.112	Zuur	283
4.113	Zweet	283
Register		285

Inleiding

Maak je voor je plezier schoon? Vast niet. Schoonmaakwerk is zelden leuk. En het wordt nog vervelender als het resultaat te wensen overlaat. Met schoonmaken bedoelen we het reguliere afstof- en zuigwerk en ook het incidenteel verwijderen van vlekken. Op beide terreinen zal dit boek goed van pas komen.

In hoofdstuk 1 staan allerlei algemene schoonmaaktips en onmisbare adviezen voor je persoonlijke bescherming.

Hoofdstuk 2 gaat wat dieper in op schoonmaakmiddelen en hulpmiddelen. Informatie die belangrijk is voor een goed resultaat, en dus de moeite waard om helemaal door te lezen.

Hoofdstuk 3 behandelt het regelmatige schoonmaakwerk voor een groot aantal oppervlakken en voorwerpen, aangevuld met allerlei onderhoudstips. Je leest hoe je de schoonmaakklus het best aanpakt, en met de minste kans op beschadigen van het materiaal. De oppervlakken staan in alfabetische volgorde, van Afvoer tot Zonnepanelen.

Hoofdstuk 4 gaat over het verwijderen van plaatselijke vlekken, een geregeld terugkomend probleem. Als je je oor te luisteren legt bij collega's, vrienden en familie krijg je allerlei verschillende methoden te horen voor identieke vlekken. Maar gaat het om bewezen methoden of zijn het fabeltjes? In dit hoofdstuk vind je goed bruikbare methoden die vooral zijn gebaseerd op toepassing van algemene middelen. De kans is groot dat dit goedkoper is dan het gebruik van een vlekkenmiddel, zeker als je die algemene middelen al in huis hebt. Bij sommige vlekken staan verschillende behandelmogelijkheden, zodat er een grotere kans is dat

je succes zult hebben. Ook de vlekken zijn alfabetisch gerangschikt, van Aangebrand eten tot Zweet. Per vlek geven we meestal behandelwijzen voor diverse oppervlakken (wasbaar textiel, niet-wasbaar textiel, steen en stucwerk enzovoort).

Tot slot staat in het boek een register (ook met synoniemen), zodat je alle informatie makkelijk kunt vinden.

Bij het samenstellen van dit boek is grote zorgvuldigheid betracht. De Consumentenbond aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor het niet lukken of mislukken van behandelingen. Test een geadviseerde behandeling zo veel mogelijk eerst op een uit het zicht zittende plek, al biedt zelfs dat geen 100% garantie tegen onverwachte effecten.

Alfred M. Jacobsen is auteur van schoonmaak- en doe-het-zelfboeken van de Consumentenbond. Hij is 30 jaar eindredacteur van de Consumentengids geweest. Klussen en restaureren behoren tot zijn brede interesses.

1

Vies, vuil en ander ongerief

Voordat we op het 'echte' werk ingaan, geven we eerst wat algemene informatie over schoonmaken. Ook lees je hoe je daarbij veilig te werk gaat.

Bij schoonmaken spelen drie zaken een belangrijke rol: het schoon te maken materiaal, de soort vervuiling en het schoonmaakmiddel en de werkwijze. Dat geeft allerlei mogelijkheden, en ook beperkingen.

Mooi vuil

Sommige vervuiling geeft oude voorwerpen juist een mooi authentiek uiterlijk, dat je bij schoonmaken beslist niet mag verwijderen of aantasten. Denk bijvoorbeeld aan een 'patina' op antiek brons of tin of de mooie diepglanzende kleur van antiek donker eiken. Hier bestaat de vervuiling voor een deel uit het oorspronkelijke materiaal dat chemisch van samenstelling is veranderd, bijvoorbeeld door oxidatie.

Het kan om een plaatselijke vlek gaan of om algehele vervuiling. Soms zul je alleen vlekken willen verwijderen. Maar als daardoor de behandelde plek afsteekt tegen de rest van het oppervlak, moet je misschien alles schoonmaken. Omgekeerd is een algehele schoonmaakbeurt vaak niet genoeg om specifieke vlekken te verwijderen. Vaak is het nodig eerst vlekken aan te pakken voordat je het geheel schoonmaakt, vooral als de vlekken anders van aard zijn dan de rest van de vervuiling. Bovendien voorkom je daarmee dat de gewone schoonmaakbehandeling de vlekverwijdering moeilijker of zelfs onmogelijk maakt. Want sommige vlekken kunnen bij verkeerde behandeling hardnekkiger worden.

Wat is vuil en waarom zou je het weghalen?

Vervuiling kun je omschrijven als elke ongewenste aanhechting van de ene stof aan de andere. Deze definitie is niet helemaal sluitend, maar in de praktijk van alledag prima bruikbaar. Er zijn nogal wat redenen om vuil weg te halen. In de eerste plaats vanwege de hygiëne en uit esthetisch oogpunt.

Verder kan vuil een voedingsbodemplooi vormen voor insecten (zoals bij vuile wol, waar motten een voorkeur voor hebben boven schone wol) en micro-organismen (die bijvoorbeeld door zure uitscheidingen het uiterlijk kunnen aantasten). Maar vuil kan ook zelf het oppervlak aantasten – bijvoorbeeld door zure of schurende bestanddelen. Tot slot kan vuil ander vuil vasthouden – bijvoorbeeld als het kleverig is.

1.1 Algemene schoonmaaktips

Voor schoonmaken gelden de volgende, algemene adviezen. Aan het begin van hoofdstuk 4 staan dergelijke algemene tips voor het verwijderen van vlekken.

- Reiniging is een samenspel van mechanische werking (bijvoorbeeld wrijven, borstelen), tijdsduur (van het schoonmaakproces), temperatuur (van het schoonmaakmiddel) en chemie (schoonmaakmiddelen, oplosmiddelen en dergelijke).
- Bij veel oppervlakken is het aan te raden de schoonmaakmethode eerst te testen op een uit het zicht zittende plek, om erger te voorkomen. Doe zo'n proef in elk geval bij kwetsbare materialen, zoals (behang)papier en textiel (afhankelijk van de soort vlek). En ook bij andere oppervlakken als je agressieve oplosmiddelen moet inzetten.
- Het is vaak beter een behandeling met een minder sterk schoonmaakmiddel enige keren te herhalen dan te proberen de vlek in één keer met een sterker schoonmaakmiddel te verwijderen. Met 'minder sterk schoonmaakmiddel' bedoelen we ook verdunde reinigingsmiddelen. Er is dan minder kans dat het oppervlak wordt aangetast.
- Als je een middel met water moet verdunnen, laat dan eerst het water in de emmer lopen en voeg pas daarna het middel toe. Giet het middel voorzichtig in de emmer, zonder spatten, en roer dan goed.

- Draag bij schoonmaakwerk (oude) kleding die wel wat kan hebben.
- Werk altijd van schoon(gemaakt oppervlak) naar vuil (oppervlak) en van hoog naar laag.
- Gebruik bij schoonmaakhulpmiddelen met een steel, een van voldoende lengte voor je lichaamslengte, of een met een uitschuifbare (telescopische) steel.
- Voorkom bij schoonmaken boven je hoofd dat je ver moet reiken en strekken. Gebruik een trap(je).
- Werk afwisselend met een van je twee handen, dan belast je ze beide minder.
- Werk niet te lang achtereen bij schoonmaakwerk dat maar zelden plaatsvindt (bijvoorbeeld de voorjaars schoonmaak), want dan is er kans op overbelasting van spieren.
- Werk niet steeds in dezelfde richting, maar ook in andere richtingen. Vuil gaat er dan soms beter af.

Een oplossing maken

Een schoonmaakmiddel moet vaak worden verdund. Er kan op verschillende manieren worden aangegeven hoe je dit moet doen. De instructie ‘één maatdop op vijf liter water gebruiken’, is heel duidelijk. Maar bij het advies om een oplossing te gebruiken van 8% ammonia, zijn er diverse mogelijkheden. Ammonia wordt vaak verkocht als oplossing van zo’n 8%. Moet je het dan puur gebruiken of wordt bedoeld dat je aan 920 milliliter water 80 milliliter ammonia moet toevoegen? En bij een oplossing van 10% soda is het nog lastiger, want bedoelt men 10 gewichtsprocenten of 10 volumeprocenten? Aangeven hoeveel gram per liter moet worden opgelost, is veel duidelijker. In dit boek is precies aangegeven hoeveel je van de verschillende grondstoffen moet mengen.

- Bij veel artikelen staat in de bijgeleverde gebruiksaanwijzing of handleiding een schoonmaakinstructie. Bewaar die zorgvuldig, zodat je erop kunt terugvallen.

- Maak na gebruik de verpakking van een schoonmaakmiddel zorgvuldig dicht, zodat het niet in de kast bijvoorbeeld kan verdampen.
- Gooi geen restanten van schoonmaakmiddel in de afvoer, maar doe ze bij het restafval.

1.2 Persoonlijke bescherming

In het volgende hoofdstuk gaan we uitgebreid in op allerlei schoonmaakproducten. Op veel daarvan staan waarschuwingen voor een veilig gebruik. Deze zijn vaak wettelijk verplicht, in het belang van je eigen veiligheid en gezondheid. Volg de adviezen dan ook op. In de volgende paragrafen geven we meer informatie over dit belangrijke onderwerp.

1.2a Voor een gezonde huid

Onze huid beschermt zichzelf en houdt zich soepel met een vet (talg) dat in de huid wordt geproduceerd. Bijna alle schoonmaakproducten lossen vet op, waardoor de huid schraal kan worden. De ene huid is gevoeliger voor ontvetting dan de andere. Erg schrale huid kan barsten en – pijnlijke – kloven vormen.

Ook kunnen schoonmaakproducten de huid irriteren (roodheid, neiging tot schilfering) of tot allergische reacties (eczeem) leiden. Andere symptomen van aantasting van de huid zijn opgezette nagelriemen en blaasjes op de handen.

Sommige schoonmaakmiddelen zijn ‘zacht voor de handen’, omdat ze vetachtige stoffen bevatten die op de huid achterblijven, zodat deze niet zo schraal wordt door de ontvettende werking van het schoonmaakmiddel. Het gaat hierbij vooral om afwasmiddelen, allesreinigers en andere huishoudelijke schoonmaakmiddelen, en ook om vloeibare handenwasmiddelen en specifieke handenreinigers voor na het klussen. Over het algemeen is het niet nodig die vetachtige stoffen van het gereinigde oppervlak met schoon water te spoelen, tenzij de gebruiksaanwijzing hierom vraagt of tenzij je een bijzonder oppervlak reinigt.

Allerlei speciale reinigingsmiddelen kunnen schadelijk zijn doordat ze door onze huid heen kunnen dringen. Denk aan sommige organische oplosmiddelen, zoals aceton en thinner. Die kunnen in ons lichaam kwaad doen, onder meer aan zenuwen en de lever. Voorkom dus zo veel mogelijk dat je huid met die middelen in aanraking komt.

Voor het beschermen van de handen kun je rubber en kunststof handschoenen gebruiken. Van welk materiaal de handschoen moet zijn, hangt af van de vloeistof waartegen hij moet beschermen. Voor sop van bijvoorbeeld afwasmiddel, wasmiddel en allesreiniger zijn alle waterdichte handschoenen geschikt. Denk niet: het is maar een allesreiniger, dus ik hoef geen handschoenen te dragen, want onverdunde allesreinigers kunnen flink basisch (pH 11) of zuur (pH 2) zijn (zie ook par. 2.4c en 2.4d). Bij organische oplosmiddelen (zie par. 2.4b) luistert het materiaal van de handschoen nauw. Ongeschikte handschoenen kunnen worden aangetast of laten die middelen door naar de huid.

In de tabel staat een opsomming van vloeistoffen en het materiaal waarvan handschoenen moeten zijn gemaakt voor afdoende bescherming. Hoe dikker de handschoen des te beter, maar uiteraard hangt de bescherming ook af van de kwaliteit van de handschoen. Verder maakt het uit hoelang je met de handschoenen werkt: op den duur kan damp er toch doorheen dringen. Voor het kopen van veel van de hieronder genoemde handschoenen zul je wat moeite moeten doen.

Welke handschoenen zijn geschikt?

Vloeistof	Materiaal van de handschoenen
verdunde zuren	latex, chloropreen (ook neopreen genoemd); zie verder bij sterke zuren
sterke zuren (zoutzuur en fosforzuur)	butylrubber en pvc
verdunde basen	natuurrubber, chloropreen (ook neopreen genoemd); zie verder bij sterke basen
sterke basen (zoals caustische soda)	butylrubber, nitrilrubber (ook buna-n- en nbr-rubber genoemd) en pvc
alcoholen	latex, nitrilrubber (ook buna-n- en nbr-rubber genoemd), chloropreen (ook neopreen genoemd), butylrubber
koolwaterstoffen (waaronder terpentine, terpentijn en thinner)	nitrilrubber (ook buna-n- en nbr-rubber genoemd)
ketonen (zoals aceton, methylethylketon en butanon; een productnaam is Bison verdunner) en esters (zoals ethylacetaat en isopropylacetaat)	butylrubber

Smeren

Mocht je toch een keer zonder handschoenen met sterk ontvettende middelen werken, was daarna dan je handen niet met zeep – want dat ontvet extra – maar spoel ze zo nodig alleen met water af. Smeer ze daarna eventueel met handcrème in.

Een natte huid is kwetsbaarder en laat meer door dan een droge huid. Om te zorgen dat de huid niet nat wordt door zweet dat niet kan verdampen, kun je daarom het best gevoerde handschoenen kiezen. Was de handschoenen geregeld in een warm zeepsopje, zeker na het gebruik van middelen die in je huid kunnen dringen. De binnenkant van ongevoerde handschoenen kun je na het drogen van wat talkpoeder voorzien, waardoor ze makkelijker aan en uit te doen zijn.

1.2b Oogbescherming

Het is verstandig een veiligheidsbril te dragen bij werkzaamheden waarbij splinters, stof of gruis ontstaan en bij het werken met apparaten die deze deeltjes vaart geven, bijvoorbeeld een roterende polijstmachine. Ook kan een veiligheidsbril tegen agressieve spetters beschermen.

Er zijn verschillende typen. De gewone veiligheidsbril heeft een versterkt kunststof montuur, geharde glazen of kunststof 'glazen' en vaak zijkapjes. Andere brillen lijken meer op een duik- of skibril. Zo'n ruimzichtmodel sluit rondom op het gezicht aan en is aan de zijanten voorzien van luchtgaten, om te voorkomen dat de bril beslaat. Beslaan kan desondanks een groot probleem zijn als je zo'n veiligheidsbril in combinatie met een stofmaskertje draagt.

De veiligheidsbril mag het beeld uiteraard niet vervormen en het zicht rondom niet te veel belemmeren. Verder moet het doorkijkgedeelte vrij zijn van verontreinigingen en blaasjes, en mag het niet makkelijk krassen.

Let op

Als je toch per ongeluk schoonmaakmiddel in een oog krijgt, moet je direct met veel koud water spoelen (onder de lopende kraan). Als het branderige gevoel blijft, ga dan gelijk naar de huisarts of een eerstehulppost.

Een montuurmodel ziet er breekbaar uit, maar in de praktijk valt dit reuze mee. Maar het biedt minder bescherming dan een gesloten model, vooral aan de zijkant. Brildragers zijn al gauw aangewezen op een groter model. Test in de winkel of je bril eronder past.

Een stofmasker samen met een veiligheidsbril dragen is bijna altijd lastig. Bij het werken met gevaarlijke vloeistoffen, prikkelende gassen en dampen is een gasdichte bril met veiligheidsglas nodig. Zo'n model is bijna altijd gecombineerd met luchtwegbescherming.

1.2c Veilig ademen

Damp van organische oplosmiddelen en sommige andere middelen (zoals sterke zuren en basen) kun je beter niet inademen. Werk met deze middelen dan ook bij voorkeur buitenshuis. Als het per se binnen moet, lucht dan goed terwijl je bezig bent (raam of deur wagenwijd open). Je kunt je luchtwegen ook beschermen door gebruik te maken van een masker met vervangbaar filterelement. Het filter moet specifiek geschikt zijn om de stoffen uit te filteren die je gebruikt – let daarop bij de koop (zie het kader 'Soorten filters voor ademmaskers').

Het masker moet voor een goede werking luchtdicht op je gezicht aansluiten. Je kunt dit testen door de filteropening met de hand dicht te houden en te proberen in te ademen. Als dit niet lukt, sluit het masker luchtdicht af. Komt er wél lucht in het masker, probeer dan of het beter aansluit door de hoofdband(en) te verstellen.

Veel maskers passen slecht en zitten ongemakkelijk. Ze zijn bovendien een stuk lastiger als je een baard hebt of een bril draagt. Een masker mag niet gaan irriteren of gaan plakken. Verder is het belangrijk dat een masker in combinatie met een veiligheidsbril en/of gehoorbeschermers te dragen is. Zodra je moeilijkheden met ademen krijgt, kun je beter een ander masker nemen of het filter vervangen.

Soorten filters voor ademmaskers

Filters zijn voorzien van een code die aangeeft welke gassen ze kunnen tegenhouden:

A (bruin) = organische oplosmiddelen

B (grijs) = zuren

CO (wit/zwart) = koolmonoxide

E (geel) = zwaveldioxide

K (groen) = ammoniak

Achter deze codes staat een getal dat de capaciteit van het filter aangeeft: 1 is de kleinste en 3 de grootste capaciteit. Met capaciteit wordt hier bedoeld de concentratie van de betrokken stoffen die het filter maximaal kan tegenhouden. Filters hebben een beperkte werkingsduur en na een bepaald aantal gebruiksuren moet je ze vervangen. Als je zo'n filter maar af en toe gebruikt, kun je het tussendoor in veel gevallen goed verpakt bewaren, waardoor het zijn effectiviteit behoudt.

1.2d Meer beschermingstips

- Houd schoonmaakmiddelen buiten bereik van kinderen.
- Eet, drink en rook niet tijdens het gebruik van een schoonmaakmiddel.
- Houd vluchtige, brandbare schoonmaakmiddelen ver van open vuur en andere bronnen van hitte en vonken.
- Pas op voor de gevaarlijke combinatie van elektriciteit en nattigheid.
- Volg de gebruiksaanwijzing op.
- Gebruik organische oplosmiddelen en andere speciale reinigers niet in de nabijheid van huisdieren die niet kunnen weglopen (zoals vogels in een kooi). Zij hebben een fijnere reukzin dan mensen en kunnen onder die middelen lijden.
- Voorkom dat je spatten van agressieve schoonmaakmiddelen op je huid krijgt. Gebeurt dat toch, spoel dan direct langdurig met koud water af. Dat geldt ook voor spetters in je ogen. Raadpleeg bij oogletsel, ernstig huidletsel, ademhalingsmoeilijkheden en misselijkheid een arts.

- De bijtende werking van zuur op je huid kun je na het spoelen met water verminderen met een oplossing van 10 gram soda (natriumcarbonaat) in een liter water. Spoel dit een minuutje over de huid.
- Als je vluchtige schoonmaakmiddelen binnenshuis gebruikt, lucht dan goed (raam of deur naar buiten wijd open). Nog beter is het ze in de openlucht te gebruiken.
- Gebruik nooit twee schoonmaakmiddelen door elkaar, tenzij het in dit boek in een recept is aangegeven.

Verneveling

Veel reinigingsmiddelen worden geleverd in een spuitfles, om het reinigingsmiddel in nevelvorm op het oppervlak te spuiten. Voor professionele schoonmakers is dat niet toegestaan, want bij verneveling blijft een deel van het reinigingsmiddel zweven in de lucht en kun je het inademen. Dit is niet goed voor de longen en verhevigt onder meer astma. Professionelen spuiten het middel op een doek en gaan daarmee schoonmaken. Dan is het net zo handig om een flacon met reinigingsmiddel te kopen en daaruit wat op een doek te doen in plaats van te vernevelen.